

Recenzja książki

W poszukiwaniu zrównoważonego rozwoju ogrodów – koncepcja ogrodu preriowego

Ulrike Romeis, Josef Bieker, Lianne Pot, *Im Farbenmeer eines Präriegartens. Eindrucksvoll, sinnlich, inspirierend (W morzu barw ogrodu preriowego. Pełny wrażeń, zmysłowy, inspirujący)*,

München 2015, Deutsche Verlags-Anstalt in der Verlagsgruppe Random House GmbH, ss.96,
ISBN 978-3-421-033974-3, www.dva.de

Prerie stanowią od dawna fascynację przyrodniczą dla wielu ludzi zarówno w Ameryce, jak i w Europie. Od niedawna powstają w wielu krajach ogrody preriowe, które cieszą się dużym zainteresowaniem miłośników ogrodów. Tej problematyce poświęcona jest praca Ulrike Romeis, Josefa Biekera, Lianne Pot *W morzu barw ogrodu preriowego. Pełny wrażeń, zmysłowy, inspirujący* opublikowana przez renomowane wydawnictwo Deutsche Verlags-Anstalt w Monachium. Ulrike Romeis i Josef Bieker są autorami fascynujących zdjęć zamieszczonych w tej książce, a autorką tekstu i właścicielką ogrodnictwa i ogrodu preriowego w De Wilp koło Groningen w Holandii jest Lianne Pot. Jest ona nie tylko właścicielką ogrodnictwa, ale także wzorcowego ogrodu z trawami i kolekcji traw ozdobnych uprawianych w Holandii. W 2008 roku – po dłuższej podróży autorki po Stanach Zjednoczonych – powstał ogród preriowy liczący 3500 m², w którym można wyróżnić: zbliżone do rabat nasadzenia roślin preriowych, nasadzenia preriowe według barw, preria z mieszanymi i wysokimi trawami przy uwzględnieniu aspektów pór roku, zestawienia wyjątkowych traw, prawdziwa „preria”, nasadzenia preriowe dla małych ogrodów. W czasie tworzenia ogrodu Lianne Pot otrzymała dużą pomoc od wybitnych znawców problematyki ogrodów preriowych Jana Spruyta, Patricci Stols i Michaela Kinga.

Pojawia się tutaj zasadnicze pytanie: Co to jest ogród preriowy? W ujęciu Lianne Pot jest to system składający się głównie z północnoamerykańskich traw i bylin tworzących wzajemną równowagę. Ogród taki jest przez cały rok atrakcyjny dla ludzi i zwierząt – pełen barw i pięknych sylwetek (form) roślin. Charakteryzuje się małym nakładem działań pielęgnacyjnych i ponoszonych kosztów. Nie jest to obszar dzikiej przyrody, ale wyrafinowany antropogeniczny system składający się z traw i bylin. Nie stosuje się w nim nawozów mineralnych i pestycydów spełniając warunki „naturalności” i „zrównoważonego rozwoju”.

Struktura książki przedstawia się następująco: *Wprowadzenie. Od prerii do ogrodu preriowego w De Wilp; Bujny maj. Wiosna przebija się; Bogaty w kwiaty czerwiec. W drodze do zrównoważonego ogrodu preriowego; Zmysłowy lipiec. Lśniące kwiaty; Błyszczący sierpień. Projekt i tematy mojego ogrodu preriowego; Lśniący wrzesień. Prawdziwe trawy i turzyce; Gwałtowny październik. Duże trawy i mieszane nasadzenia preriowe; Melancholijny listopad. Zmysłowy nastrój.*

Lianne Pot początkowo pracowała w miastach. W 1994 osiadła na wsi De Wilp niedaleko miasta Groningen na północy Holandii, gdzie dominowały gleby piaszczyste z domieszką gliny. W założonym ogrodnictwie zajęła się wspólnotami traw i bylin. W 2008 roku odwiedziła ona Stany Zjednoczone, gdzie zapoznała się z pierwotnymi obszarami preriowymi. Na podstawie własnych obserwacji i rozmów ze specjalistami założyła ona ogród preriowy, gdzie przesłankami było piękno nasadzeń roślin preriowych, a także ich zrównoważony rozwój. Pojęcie prerii obejmuje: prerie z niskimi trawami, prerie z mieszanymi trawami, prerie z wysokimi trawami. Te dwie ostatnie występują w stanie naturalnym – między innymi w amerykańskim stanie Kansas. Ważnymi czynnikami utrzymania prerii są nie tylko przyroda, właściwości gleb i położenie geograficzne, ale ogień (w tym sztuczny), a także przemieszczające się stada bizonów. Czynniki te usiłuje się stosować na terenie obszarów chroniących w USA, gdzie co trzy lata wykorzystuje się ogień. Większość prerii znajduje się na żyznych glebach, które dobrze utrzymują wilgoć. Idealne dla ogrodu preriowego są tutaj gliniaste gleby piaszczyste i gleby piaszczyste z domieszką gliny.

Początek wiosny w założonym ogrodzie preriowym zaczyna się w lutym. Wtedy zaczynają kwitnąć krokusy, a później pojawiają się tulipany botaniczne i ozdobne czosniki. Ważne znaczenie mają kamasje (*Camassia*), zwane popularnie liliami preriowymi, kwitnące od początku maja. W maju dominują w ogrodzie różnorodne odmiany łubinów, które tworzą barwne „plamy”.

Kolejna część pracy jest zatytułowana *Bogaty w kwiaty czerwiec. W drodze do zrównoważonego ogrodu preriowego*. Barwy kwiatów stają się bardziej pastelowe. Obok łubinów dominują bodziszki i wilczomlecze. Rośliny preriowe mogą przetrwać dwa miesiące suszy. Korzenie roślin preriowych przenikają głęboko do gleby uniemożliwiając też rozwój chwastów. Każdego roku – w lutym – powinno odbyć się koszenie i wycinanie suchych roślin. W ogrodach preriowych stosuje się żwir lawowy jako ściółkę. *Zmysłowy lipiec. Lśniące kwiaty* przedstawiają apogeum rozwoju ogrodu preriowego – wszędzie występują kwiaty, liście, zieleń. Kwitną wtedy już floksy, przegorzany (*Echinops*), liatry, pysznogłówki, słoneczniki i dzielżany. Stanowią one dobry pożytek dla owadów (pszczoł i innych). Te ostatnie są bardzo ważne dla wielu roślin uprawnych. W części książki *Błyszczący sierpień. Projekt i tematy mojego ogrodu preriowego* omawia się początek sezonu kwitnienia wielu traw (między innymi *Sporobolus heterolepis*, *Molinia arundinacea*, *M. caerulea*). Niektórzy autorzy określają ten miesiąc nawet jako najpiękniejszy. Natomiast kolejną część pracy *Błyszczący wrzesień. Prawdziwe trawy i turzyce* przedstawia najważniejsze rośliny prerii. Dzięki trawom pojawiły się zresztą roślinozercy obszarów trawiastych cze-

go symbolem stały się bydło i konie (w Ameryce Północnej były to bizona). W ogrodach preriowych stosuje się najczęściej odmiany ogrodowe, które kwitną silniej i są bardziej barwne. Nie są też one zbyt ekspansywne. Większość traw preriowych pochodzi z obszarów Ameryki Północnej (*Boutelona gracilis*, *Sporobolus heterolepis*, *Sorghastrum nutans* i *Antropogon gerardi*).

Część *Gwałtowny październik. Duże trawy i mieszane nasadzenia preriowe* obejmuje już początek końca wegetacji w ogrodzie preriowym. Wiele roślin preriowych, nawet po przekwitnięciu, wygląda nadal okazale między innymi liatry i nawłocie. W ogrodzie De Wilp występuje 200 różnych gatunków roślin. Październik stanowi też dobry miesiąc do uzupełniania nasadzeń roślin. Ostatnia część recenzowanej książki nosi charakterystyczny tytuł *Melancholijny listopad. Zmysłowy nastrój*. Jest to czas spokoju, ciszy, milczenia, ale także kontrastów barw w ogrodzie. Większość traw ma żółtosłomiane albo jasno brunatne barwy i występują też ciemno zabarwione byliny. Wiele traw i bylin staje się jeszcze piękniejsza w warunkach mrozów i szronu. Istnieje duże zainteresowanie ogrodem preriowym w De Wilp w każdej porze roku, nawet zimą.

Książka Ulrike Romeis, Josefa Biekera i Lianne Pot *W morzu barw ogrodu preriowego. Pełny wrażeń, zmysłowy, inspirujący* stanowi doskonałą lekturę dla czytelników. Na wartość książki składają się zarówno tekst, ale przede wszystkim barwne, artystycznie wykonane fotografie. Byłoby na pewno celowe przetłumaczenie tej ciekawej książki także na język polski. Ogrody preriowe stanowią ekologiczną alternatywę wobec wielu współczesnych ogrodów, spełniając też wymogi zrównoważenia. Są one piękne, wymagają stosunkowo mało nakładów pracy, a są fascynujące przez cały rok.

dr hab. Eugeniusz Kośmicki

prof. nadzw. Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu